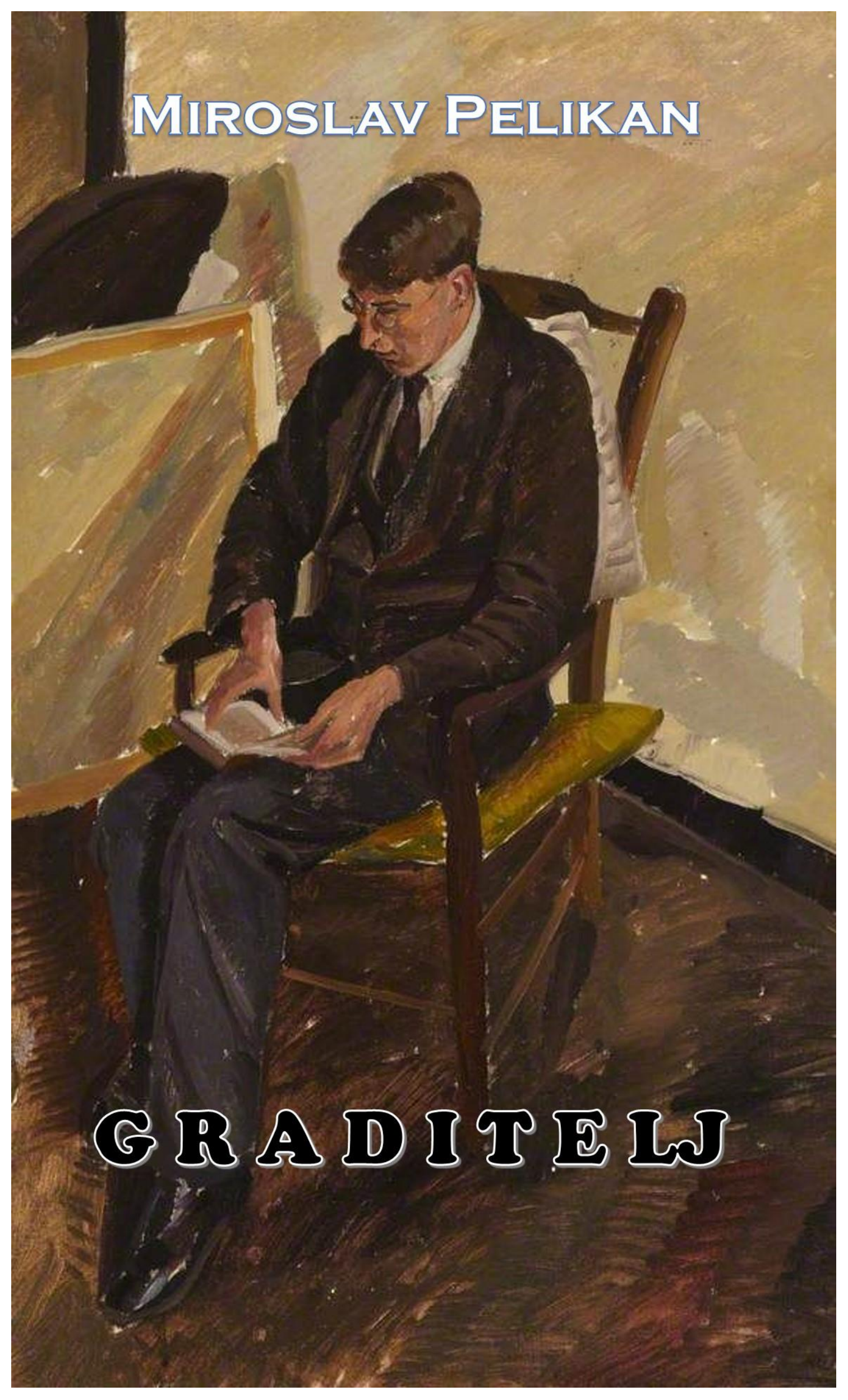

MIROSLAV PELIKAN

GRADITELJ

GRADITELJ

Često sam posjećivao slikara Berislava Kratofila u njegovom starinskom atelijeru u Strmoj ulici. Napravili smo nekoliko dobrih razgovora o umjetnosti, o njegovom opusu. Tjednik za koji sam radio sjajno je prezentirao moj trud. U nekoliko navrata predstavio sam gotovo cijeli opus Berislava Kratofila s nizom pomno odabranih ilustracija. Urednik je bio vrlo zadovoljan razgovorima, Berislav također, pa mi je u tim prigodama poklonio nekoliko slika, ulja.

Kada bih odlazio do Berislava, penjući se uskim, zavojitim stepenicama, poneki bi put susreo vrlo starog čovjeka kako sjedi na stolcu ispred stana, na drugom katu.

Jednom sam upitao Berislava, tko je to?

-Ah, stari Rainer. Ja sam star ali on je sigurno preko devedeset. August Rainer.

-Graditeljska obitelj, nastavio je Berislav, -ovu je kuću on izgradio za sebe. Poslije onoga rata pripao

mu je stan na drugom katu. Rainera susrećem redovito zadnjih tridesetak godina, od kada koristim ovaj atelijer.

-Zašto sjedi vani?

-Ne znam. Samo se pozdravimo, s dobar dan ili laku noć. Nikada nismo razgovarali. No, zna se, on je bio veliki graditelj, čitav niz zgrada je napravio u gradu. Doista, ime Augusta Rainera u povijesti grada nije bilo nepoznato, često je bio hvaljen, nazivali su čovjekom ispred svoga vremena.

Predložio sam uredniku razgovor s Rainerom.

-Ako budeš mogao što korisno izvući iz njega, u redu.

Nazvao sam Rainera isto popodne. Nije bio oduševljen.

-Čujte, što vam ja mogu reći. Ja sam svoje rekao ili govorio kada sam gradio.

Inzistirao sam na razgovoru i on je nekako pristao. Sutra popodne.

Nije me dočekao na stolcu ispred stana.

Pozvonio sam nestrpljivo.

Vrata su se polako otvorila i na njima se ukazao August Rainer. Pozornije sam ga pogledao, gotovo mumificirano lice s dva mutna oka.

Uveo me je u prostrani, zamračeni stan. Prozori zakriljeni teškim, gotovo neprozirnim zavjesama. Kretali smo se oprezno kroz polumrak zasićen mirisima starine i ustajalog zraka. Kao da me je nešto posve nepoznato počelo gušiti. Došli smo do

velike kuhinje s više svjetlosti i zraka. Razgovor je kratko trajao. Rainer se dobro sjećao svih zgrada koje je gradio pa i problema koje je imao. Pokazao mi je niz nacрта nerealiziranih projekata.

Doista, grad bi izgledao sasvim drugačije da je Rainer mogao sve svoje nacрте pretvoriti u zgrade. No, cijeli je razgovor bio suhoparan i dosadan, od priče o materijalima, o nezahvalnim radnicima, o njegovoj tuzi kada se kasnilo s rokovima. Ipak, srdačno sam mu se zahvalio. Krenuli smo kroz tunele soba prema izlaznim vratima.

-Zašto je ovdje tako tamno?

-Pst, pst, -brzo će Rainer i uhvati me za ruku, vukući me prema vratima- pst, pst, tiho, molim vas.

Izašao sam zbunjen van, Rainer je hitro zatvorio vrata. Stajao sam potpuno smeten nekoliko trenutaka. Vrata su se otvorila i izvirio je Rainer. Spretno je izašao van i gotovo se srušio na stolac.

-Dobro je da ih niste probudili, soptao je Rainer.

-Koga?

-Samo tiho, molim vas, zavapi Rainer.

-Njih, dobro da ih niste probudili.

Zapanjeno sam gledao u starčevo lice. Dolazio je do daha.

-Ovdje u tim sobama, tamo borave moji preci. Od svakog od njih, sačuvano je ponešto. Slika, sat, svjetiljka, sag, odijelo, štap, suncobran, klavir, violina, pištolj, olovka, britva, cilindar.....Kada smo sve izgubili i ostao nam je samo ovaj stan,

.....,sakupio sam što sam mogao i u tim, tihim, tamnim sobama čuvam uspomene na njih.

-Hm, nekako sam se čudno nasmijao,-dobro, čuvate uspomene. Jasno mi je, sobe predstavljaju svojevrsni hram vaše obitelji, vaših predaka.

-Da, hram, to ste lijepo rekli.

-Dobro, ipak me zanima, zašto sjedite često vani, ovdje, na ovom stolcu?

-Pa to je posve logično, nasmiješi se Rainer, - ponekad mi kažu da žele biti sami i ja izađem van.

-Kako znate jada možete ući u stan?

-Vrata se otvore, strogo mi odgovori Rainer.

-U redu, a što bi se dogodilo da smo ih sada probudili?

-Ne bi mi dali mira danima, morao bi im stalno, neprestano pričati što su radili, što su izgradili, kako su se ponašali, voljeli, mrzili. Tada, tada, vidite, kada im pričam, u sobama se čuje zveket suđa, kuckanje porculanskih šalica, odjekne zvuk s klavira. Kada zvukovi utihnu, opet sam miran, slobodan.

Otišao sam potpuno zbunjen. Predao sam razgovor uredniku koji mi je pred izlazak tjednika rekao.

-Tja, baš dosadno, ali u redu, ide u ovom broju. Baš dosadni starac.

Nakon nekoliko mjeseci susreo sam se ponovno s Berislavom na izložbi mladih slikara.

Upitao sam ga , ima li kakvih novosti vezanih za Rainera.

-Nisam niti ja često išao u atelijer, no nedavno sam čuo od stanara da je Rainer nedavno preminuo, ne zna nitko ni kada je bila sahrana ni gdje je sahranjen.

-Ostavio je zacijelo stan prepun vrijednosti?

-Koliko sam čuo, osim nešto nacрта i to samo projekti koji nisu izgrađeni.

-Ništa drugo?

-Ne. Ah da, Vi mislite na sadržaje onih mračnih soba?

-Da, baš na njih.

-Potpuno prazne, ništa, samo teške, neprozirne zavjese i neprovjetrene prostorije.

-Niti jedne porculanske šalice?

-Ničega, osim nešto sitnica u polunamještenoj kuhinji i malog ležaja sa strane, ispod prozora. Nemoguće, nemoguće.

Berislav mi je također rekao da Matija iz prizemlja ima ključ od stana, zbog mogućeg iznajmljivanja.

Pozvonio sam na Matijina vrata i zamolio ga da mi pokaže Rainerov stan još jednom, čisto me novinarski zanima. Pratio me je i Berislav..

Stan je ovoga puta bio pun svjetlosti, ali i dalje ispunjen teškim ,gotovo smrdljivim zrakom.

-Lijep stan, započne Matija.

-Znači, stari Rainer je ostavio dalekim nasljednicima gotovo prazan stan.

Ne, u stanu su bile i ove zavjese, evo ih u kutu.
Onda i nešto nacрта u kuhinji. Da, našli smo i jedan stolac ispred stana. Svi mi znamo da je Rainer na njemu sjedio.
-Što se dogodilo Raineru?
-Ništa, mirno će Matija, stanari ga danima nisu vidjeli, pozvali smo policiju. Oni su ga našli mrtvog u kuhinji. Nema misterije. Obdukcija je ukazala na niz bolesti sa smrtonosnim ishodom.
Nakon Rainerove smrti više sam puta posjetio Berislava u atelijeru.
Poslije naših tema, uvijek bi ga upitao što je s Rainerovim stanom.
-Koliko znam, promijenilo se puno stanara. Budu kratko pa odu, Ne znam, kažu, nikome stan ne odgovara.

Miroslav Pelikan